

מנפלאות המוח לנפלאות האדם 2 סדנה מתקדמת לאנשי מקצועות הטיפול

סדנה מתקדמת המיועדת למטפלים בעלי ידע בסיסי על המוח. הסדנה מחולקת לימים בודדים שנערכים בתדירות של כפעם בחודש כאשר כל יום מוקדש להעמקה בנושא מסוים.

הנושאים והמנחים עשויים להתחלף משנה לשנה.

לפרטים נוספים ניתן לפנות לד"ר נועה אלבלדה, anoa@idc.ac.il

פירוט הנושאים:

מנגנונים מוחיים של למידה וזיכרון (בהנחיית פרופ' דניאל לוי): למידה וזיכרון הם שני תפקודים בסיסיים ביותר ליכולת שלנו לחוות ולהבין את העולם, ללמוד מהתנסויות, לתכנן התנהגות, לקבל החלטות ועוד. מהם המנגנונים המוחיים שעומדים בבסיס יכולות הזיכרון והלמידה שלנו? מה הקשר בין מנגנוני זיכרון ועיצוב האישיות? מה קורה כאשר יכולות זיכרון נפגעות ומה הקשר בין בעיות ביכולות למידה וזיכרון לפסיכופתולוגיות שונות? נעסוק בהיבטים של זיכרונות טראומטיים והשתנותם לאורך הזמן ובמנגנוני הדחקה וזיכרונות משוחזרים. כמו כן, נדון בקשר בין תהליכי זיכרון ולמידה לגישות טיפוליות קליניות.

מוח ורגשות - מודלים מתקדמים (בהנחיית ד"ר יוליה גולנד): רגשות הם אחד הכוחות העוצמתיים ביותר חיי האדם. הם מעניקים לחיינו משמעות ועומק, מספרים לנו מה טוב ומה רע ומניעים תהליכים של קבלת החלטות. חקר התשתית המוחית של רגשות הביא לשינוי פרדיגמה בשאלות הכי מהותיות של התחום כגון מה הם רגשות, כיצד הם נוצרים, מה מקומו של הגוף בתהליכים רגשיים והאם אכן יש הבחנה ברורה בין רגש לקוגניציה. ביום זה אנחנו נפגוש את המוח הרגשי החדש, נגע במרכיביו הבסיסיים, נבין כיצד תהליכים רגשיים נוצרים מתוך אינטראקציה של רשתות מוחיות ונלמד כיצד ידע זה יכול להאיר באור חדש תופעות מרתקות בחיי הרגש האנושי.

מוח וגוף – פסיכונירואימונולוגיה, נירואנדוקרינולוגיה, והמיקרוביום (בהנחיית ד"ר נועה אלבלדה): אחת התובנות החשובות שעולה ממחקרי מוח של העשורים האחרונים היא חשיבותם של הקשרים ההדדיים בין המוח לגוף. בעוד שבעבר הגוף נתפס כפסיבי יחסית, היום ברור כי תהליכים גופניים משפיעים בצורה קריטית על תפקוד המוח ולכן על תפקוד פסיכולוגי והתנהגות. ביום זה נעמיק את ההבנה לגבי שלושת המערכות הגופניות הבולטות בקשריהן עם מערכת העצבים: מערכת החיסון, המערכת האנדוקרינית והמיקרוביום (חיידקי המעי). נבין את עקרונות התפקוד של מערכות אלו מול המוח וכיצד הן משפיעות על התפתחות מוחית, מצבי רוח, יכולות קוגניטיביות ואפילו על בחירת בני-זוג. לבסוף נשאל האם יש קשר בין תפקוד לקוי של מערכות אלו ובין הפרעות נירופסיכיאטריות (למשל אוטיזם, דיכאון וסכיזופרניה).

התפתחות מוחית בעוברות, ילדות, גיל ההתבגרות ובגרות (בהנחיית ד"ר נועה אלבלדה): המוח אמנם מתחיל להתפתח בעוברות, אך לא יסיים תהליך זה עד גיל 21. במהלך פרק זמן ארוך זה הוא יעבור שינויים משמעותיים שנקבעים ברמה הגנטית אך גם מושפעים במידה רבה על ידי הסביבה בה אנו גדלים ומתפתחים. ביום זה נעמיק לתוך השלבים ההתפתחותיים העיקריים אותם עובר המוח בעוברות, בשנות הילדות ובגיל ההתבגרות, נכיר את התקופות הקריטיות בהתפתחות המוח וכיצד הן מושפעות מגנטיקה וסביבה ונבחן כיצד גורמים גנטיים וסביבתיים לא אופטימליים יכולים לפגוע בהתפתחות המוח ולהוביל לבעיות התפתחותיות שונות. כמו כן נכיר תהליכים התפתחותיים בריאים ופתולוגיים שעוברים על המוח המזדקן.

מגנטיקה ואפיגנטיקה למוח והתנהגות (בהנחיית ד"ר נועה אלבלדה): בשנים האחרונות, מחקרים בתחום של מוח וגנטיקה התחילו לחשוף את המנגנונים העומדים בבסיס הקשרים המורכבים שבין השפעות גנטיות וסביבתיות על התפתחות, מבנה ותפקוד המוח. נתחיל את היום בסקירה של מושגי יסוד בגנטיקה, החל מגנטיקה מנדליאנית, דרך גנטיקה מולוקולרית ועד אפיגנטיקה. בהמשך היום נבין את תרומת המחקר הגנטי להבנת תפקוד נפשי בריא או אבנורמלי: כיצד מוטציות גנטיות עשויות להוביל למחלות נוירולוגיות ופסיכיאטריות? האם יש קשר בין גורמים גנטיים לפגיעות או עמידות מוחית ופסיכולוגית? וכיצד השפעות סביבתיות משנות את תפקוד הגנים שלנו (ואף של צאצאינו) דרך מנגנונים אפיגנטיים?

המוח כמערכת מורכבת – מבוא לחקר רשתי של המוח (בהנחיית ד"ר נאוה לויט בן-נון): בשנים האחרונות מיישמים חוקרי מוח שיטות וכלים מתחום המערכות המורכבות על מנת להבין את התפקוד המורכב של המוח. ביום זה נכיר באופן בסיסי את הגישה של מערכות מורכבות לחקר המוח וכיצד כלים אלו מקדמים את הבנתנו לגבי השאלות חשובות כגון מהי אינטליגנציה, מה קורה ברמה רשתית כאשר מתרחשת למידה, כיצד חלקי המוח השונים מתארגנים לתזמורת מוחית על מנת לבצע משימות קוגניטיביות שונות, כיצד ניתן להבין פסיכופתולוגיות במושגים של דינמיקות של רשתות ועוד.

חזיתות המחקר באוטיזם (בהנחיית ד"ר רחל-שלומית ברזיס): ביום זה נסקור את שיטות הטיפול הביולוגיות וההתנהגותיות באוטיזם, ונדון בשיטות טיפול חדשניות, כגון ביופידיבק ומיינדפולנס. נדון בתפקיד המשפחה באוטיזם, ובניסיונות הרבים לערב הורים בטיפול בילדיהם. נדון בסוגיה החשובה של אוטיזם בבגרות: היכן נמצאים המבוגרים עם אוטיזם היום? ואילו טיפולים מוצעים להם? נדון במצב האוטיזם בתרבויות שונות – כיצד מתבטא האוטיזם בתרבויות שונות, ומה ניתן ללמוד מכך? ולבסוף נביא את קולותיהם של אנשים עם אוטיזם עצמם ונדון במאבקם לשוויון זכויות בחברה.

על המרצות והמרצים:

ד"ר נאוה לויט בן נון, פרופ' דניאל לוי, ד"ר יוליה גולנד, ד"ר נועה אלבלדה וד"ר רחל-שלומית ברזיס הם חוקרים ומרצים במרכז סגול למוח ותודעה, בית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה, המרכז הבינתחומי הרצליה. הם מקיימים את הסדנה מתוך אמונה כי היכרות עם עבודתו של המוח האנושי יכולה להוביל לתובנות משמעותיות בתפיסת העולם הטיפולית והאישית של משתתפי הסדנה. המנחים הינם בעלי ניסיון רב בהעברת ידע מורכב בשפה פשוטה וקליטה.

ד"ר נאוה לויט בן נון

מייסדת ומנהלת מרכז סגול למוח ותודעה ומכון מודע למיינדפולנס מדע וחברה בבית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה, המרכז הבינתחומי הרצליה. בעלת דוקטורט ממכון ויצמן למדע. כיום עוסקת בשאלות של השפעת ויסות של מערכות מוחיות בסיסיות על התפתחות, עמידות מוחית ואינטראקציה בינאישית. כמו כן, ד"ר לויט בן נון מתעניינת ביישומים של גישות אימון מוחי מסוג מיינדפולנס בטיפול ובחינוך. בשנים האחרונות עוסקת ד"ר לויט בן

נון בבניית שפה משותפת לחוקרי מוח, מטפלים ואנשי חינוך. ד"ר לויט בן נון מלמדת קורסי חובה וקורסים מתקדמים בנושא המוח לסטודנטים לתואר ראשון בבית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה במרכז הבינתחומי הרצליה ובעלת ניסיון רב במתן הרצאות לקהלים של מטפלים ואנשי חינוך.

פרופ' דניאל לוי

עוסק במחקר פסיכולוגי בזכות התעניינות רבת שנים בהבנת נבכי הנפש והשכל האנושי, כולל יכולות אינטלקטואליות, רצונות, דחפים, רגשות ואישיות. בתחילת דרכו ניסה לחקור פנים אלו של ההווי האנושי באמצעות מדעי הרוח ועיון פילוסופי, אך עם הזמן נמשך יותר לגישה האמפירית של פסיכולוגיה ומדעי המוח. נכון להיום עוסק בהבנת התהליכים המרכזיים ומנגנוני המוח המרכיבים את הזיכרון האנושי. חקר את המעורבות של אונות הרקה בזיכרון היכר, הטרמה, זיכרון עבודה, ידע סמנטי ותהליכי עיבוד גבוהים בראיה. בימים אלו מתרכז בהבנת התרומה של האונה הפריאטלית לזיכרון ארוך טווח במחקר שמנסה להבין את הקשר בין קשב לזיכרון. כמו כן חוקר רה-קונסולידציה (גיבוש מחדש) של זיכרונות וחיוק למידה חדשה באמצעות נירופידבק. בנוסף, מתעניין בפיתוח יישומים בתחום הלמידה והזיכרון מבוססי-תובנות וחידושים מחקר המוח בהתבסס על מחקרים שערך לגבי השפעות של ההקשר על זכירה, במטרה לפתח כלים לעזור לקשישים בריאים מאותגרי זיכרון. בנוסף למחקריו האמפיריים, אינו חדל להתפעם מהחידות הניצבות בממשק בין פסיכולוגיה לפילוסופיה: תחום הנורו-פילוסופיה. במסגרת זו עסק בסוגיית התשתית המוחית של חופש הרצון ובנירוביולוגיה של הענישה והשלכותיה לחשיבה משפטית וחברתית.

ד"ר יוליה גולנד

בעלת דוקטורט ממכון ויצמן למדע והאוניברסיטה העברית בירושלים. כיום, עוסקת בחקר התהליכים הביולוגיים המעורבים באינטראקציה בינאישית במרכז סגול למוח ותודעה. ד"ר גולנד מתעניינת במיוחד בתהליכים בינאישיים ייחודיים כגון סינכרון והדדיות. היא מלמדת קורסים מתקדמים בנושא המוח לסטודנטים לתואר ראשון בבית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה במרכז הבינתחומי הרצליה ובנוסף נותנת הרצאות על המוח לקהל הרחב.

ד"ר נועה אלבלדה

בעלת דוקטורט מאוניברסיטת תל-אביב. כיום, מנהלת את המעבדה לחקר המוח במרכז סגול למוח ותודעה ואחראית על פיתוח והפצת התכנים החינוכיים של המרכז. מלמדת קורסים לתואר ראשון בנושא המוח במרכז הבינתחומי, אוניברסיטת תל-אביב והאוניברסיטה הפתוחה. ד"ר אלבלדה מתמחה בהנגשת התובנות ממחקרי מוח עדכניים לקהלים מגוונים הכוללים אנשי מקצוע מתחום החינוך, בריאות הנפש והציבור הרחב.

ד"ר רחל-שלומית ברזיס

פסיכולוגית התפתחותית המתמחה בחקר אוטיזם בתווך שבין ביולוגיה, פסיכולוגיה ובין-תרבותיות. בעלת דוקטורט מאוניברסיטת שיקגו. מחקרה מתמקדים באוטיזם כדרך להבין את הבסיס הנורו-פסיכולוגי של התפתחות תרבותית. כיום היא משלבת בין שני תחומי העניין המרכזיים שלה – מחקר אוטיזם וריקודי קונטקט אימפרוביזציה – על מנת לקדם את ההבנה לגבי סינכרוניזציה מוטורית בינאישית באוטיזם והקשר שלה ליכולות תקשורתיות וחברתיות.